

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 662/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Súkeníkom, Stred 60/55, Považská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 2 T 192/2015-392 z 19. apríla 2016 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 Tos 47/2016-401 z 25. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 192/2015-392 z 19. apríla 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Tos 47/2016-401 z 25. mája 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trenčíne ČVS: KRP-32/1-OVK-TN-2015 zo 16. apríla 2015 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 23/2015 zo 17. apríla 2015 bol sťažovateľ vzatý do väzby podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Väzba sťažovateľa začala plynúť 15. apríla 2015 o 10.40 h.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Považská Bystrica podal 14. októbra 2015 na sťažovateľa obžalobu okresnému súdu pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Dňa 19. novembra 2015 na hlavnom pojednávaní bol sťažovateľ rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 192/2015-311 uznaný za vinného. Okresný súd zároveň uznesením sp. zn. 2 T 192/2015 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Na základe sťažovateľom podaného odvolania bol uznesením krajského súdu č. k. 23 To 130/2015-340 z 26. januára 2016 zrušený rozsudok okresného súdu č. k. 2 T 192/2015-311 z 19. novembra 2015 a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie, pričom bola zároveň zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby.

Okresný súd po vrátení veci opätovne vo veci rozhodol na hlavnom pojednávaní 19. apríla 2016, a to tak, že rozsudkom č. k. 2 T 192/2015-387 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 19. apríla 2016 podal aj žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú však okresný súd zamietol napadnutým uznesením. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil podaním z 10. mája 2016. Na základe tejto sťažnosti krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu a o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu sám rozhodol tak, že ju zamietol a väzbu sťažovateľa nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa sťažovateľa boli napadnutým uznesením krajského súdu a konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľ v prvom rade namieta, že mu ako obvinenému bolo odopreté právo nazrieť do spisu, pričom okresný súd aj napriek tomu rozhodoval o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na hlavnom pojednávaní 19. apríla 2016. Sťažovateľ k tomu uvádza, že po zrušení rozsudku okresného súdu č. k. 2 T 192/2015-311 z 19. novembra 2015 sa vo veci uskutočnili na okresnom súde hlavné pojednávania 18. februára 2016, 10. marca 2016 a 19. apríla 2016. Sťažovateľ pred každým hlavným pojednávaním podal v dostatočnom časovom predstihu písomnú žiadosť o nazretie do spisu. Urobil tak aj pred pojednávaním, na ktorom podával svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Okresný súd mu však napriek tomu odoprel právo nazrieť do spisu, pričom týmito žiadosťami sťažovateľa sa ani len nezaoberal.

Podľa sťažovateľa je takýto postup okresného súdu nepochopiteľný aj z toho dôvodu, že 5. apríla 2016 bol eskortovaný z Ústavu na výkon väzby Žilina na okresný súd bez toho, aby sa uskutočnilo hlavné pojednávanie. Podľa jeho názoru takýmto konaním došlo zo strany okresného súdu k porušeniu jeho práva na obhajobu a tiež k porušeniu zásady kontradiktórnosti, pretože týmto mu bola odňatá možnosť, aby sa osobne oboznámil s obsahom spisu, z ktorého okresný súd vychádzal pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ uvádza, že toto „porušenie svojich základných práv namietal aj v písomnom odôvodnení sťažnosti zo dňa 10. 5. 2015, ktorú voči uzneseniu podal“. Sťažovateľ uvádza, že krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že „nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa, nakoľko súd rozhodoval o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v čase, keď už bol sťažovateľ oboznámený s výsledkami vyšetrovania, pričom jeho obhajca niekoľkokrát spis študoval. ... od posledného rozhodovania odvolacieho súdu boli vykonané len administratívno-procesné úkony, teda hlavné pojednávania, ktorých sa sťažovateľ zúčastnil a všetky vydané rozhodnutia mu boli doručené. ... po zhodnotení obsahu toho, čo v súvislosti s rozhodovaním o väzbe bolo v priebehu celého konania zadovážené, došiel k tomu, že žiadne nové skutočnosti sa v spise nenachádzali.“.

Sťažovateľ sa s uvedeným názorom krajského súdu nestotožňuje a považuje ho za nesprávny. V tejto súvislosti poukazuje na „§ 76 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého má väzba trvať len nevyhnutý čas. Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné v sa každom štádiu trestného stíhania náležite zaoberať, či sú dané dôvody väzby a ak tieto pominú sú povinné prepustiť obvineného na slobodu. Taktiež z ustanovenia § 69 Trestného poriadku nevyplýva, že by bolo právo obvineného na nazretie do spisu nejakým spôsobom časovo obmedzené. Práve naopak v zmysle ods. 3 daného ustanovenia nemožno právo nazrieť do spisu v konaní pred súdom obvinenému odoprieť. Vzhľadom na uvedené sa nemožno stotožniť s argumentáciou Krajského súdu v Trenčíne, že sa sťažovateľ oboznámil s výsledkami vyšetrovania. Pokiaľ by bol daný právny názor správny, znamenalo by to, že pri rozhodovaní o väzbe v rámci konania pred súdom, možno vychádzať len podkladov, ktoré sa v spise nachádzali ku skončeniu prípravného konania a obvinený by už nemal právo nazrieť do spisu. Toto je však v úplnom rozpore s ustanoveniami, na ktoré sťažovateľ

poukázal. Podľa jeho názoru je podstatný skutkový stav, ktorý tu je ku dňu rozhodovania o väzbe, nakoľko je povinnosťou súdu skúmať existenciu dôvodov väzby k tomuto dňu. V trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi sa pritom uskutočnili po preštudovaní spisu a zrušení prvého rozsudku tri hlavné pojednávania a v zmysle ustanovenia § 2 ods. 19 bolo povinnosťou súdu, aby rozhodol len na základe dôkazov, ktoré boli na týchto vykonané. Vzhľadom na znenie ustanovenia § 63 ods. 3 Trestného poriadku má obvinený v konaní pred súd bezpodmienečné právo nazrieť do spisu, ktoré mu nemožno odoprieť, a preto je povinnosťou súdu zabezpečiť, aby mohol obvinený toto právo využiť. Vôbec nie sú na mieste úvahy Krajského súdu o tom aký bol obsah spisu, resp. ako sa zmenil, keďže zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva jeho oprávnenie posudzovať, či má sťažovateľ právo nazrieť do spisu. Takýto postup zo strany Krajského súdu v Trenčíne porušuje tiež čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, nakoľko koná nad rozsah svojej právomoci. Napokon neobstojí ani argument Krajského súdu v Trenčíne, že do súdneho spisu bol nazrieť obhajca sťažovateľa. Ako totiž vyplýva z ustanovenia § 69 ods. 1 a ods. 3 Trestného poriadku jedná sa o osobné právo obvineného, keď priamo zo znenia, že samostatné právo nazrieť do spisu má tak obvinený ako aj obhajca. Podľa názoru sťažovateľa tým, že si zvolil obhajcu, nezaniklo jeho právo na obhajobu v materiálnom zmysle. I naďalej mu patria všetky práva, ktoré mu Trestný poriadok priznáva, a teda i právo nazrieť do vyšetrovacieho spisu. Sťažovateľ má za to, že bolo povinnosťou Krajského súdu v Trenčíne, aby napravil pochybenie Okresného súdu Považská Bystrica a umožnil mu nazrieť do spisu predtým ako sám rozhodol o jeho sťažnosti, čo potvrdzuje tiež nález Ústavného súdu SR. sp. zn. III. ÚS 41/2001 zo dňa 12.7.2001.“. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ tiež poukázal aj na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 163/03 z 25. februára 2004.

Sťažovateľ uvádza, že k existencii dôvodov väzby krajský súd uviedol, že je osobou dlhodobo nezamestnanou bez príjmu, nemá stále bydlisko, keď uviedol inú adresu, pričom sa mal zdržiavať v byte, v ktorom malo dôjsť k páchaniu trestnej činnosti. Poukázal tiež na minulosť sťažovateľa. „Z týchto dôvodov, keď má byť sťažovateľ bez práce, stáleho príjmu a bez rodinných väzieb má byť daná obava, že sťažovateľ ujde alebo sa bude skrývať, pretože mu hrozí vysoký trest ako aj obava, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti. K takýmto záverom došiel Krajský súd napriek tomu, že uznesenie

Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 2 T/192/2015-392 zo dňa 19. 4. 2016 zrušil pre jeho nepreskúmateľnosť a sťažovateľa nevypočul.“

Podľa názoru sťažovateľa skutočnosti uvedené v napadnutom uznesení krajského súdu nevyplývajú z vykonaných dôkazov. Nie je podľa neho pravdou, že by nemal žiadny príjem, pretože je poberateľom invalidného dôchodku. Rovnako nie je podľa neho pravdivé ani tvrdenie, že nemá stále bydlisko a rodinné väzby, keďže pred nástupom do výkonu väzby býval v spoločnej domácnosti so svojou manželkou a dvoma deťmi na adrese, ktorú uviedol na doručovanie písomností. Sťažovateľ namieta, že nevie, z čoho krajský súd vychádzal pri svojich úvahách, keď nemá vedomosť, že by sa v spise nachádzali dôkazy, z ktorých by dané skutočnosti vyplývali. Podľa sťažovateľa skutočnosť, že mu hrozí vysoký trest, dôvodom väzby byť nemôže, čo potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 3 Tošs 12/2009 z 20. mája 2005.

Sťažovateľ teda namieta, že nemal možnosť oboznámiť sa s obsahom spisu od skončenia prípravného konania, nebol vypočutý pred krajským súdom a nemal možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam, na ktoré krajský súd prihliadal pri rozhodovaní o väzbe. Sťažovateľ uvádza, že v písomnom odôvodnení sťažnosti z 10. mája 2016 totiž reagoval výlučne na skutkové závery okresného súdu. Z tohto dôvodu práve teraz uvádza i skutkové okolnosti, ktoré sú podľa jeho názoru podstatné. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za nepreskúmateľné. Podľa jeho názoru uznesenie krajského súdu nemá náležitosti, ktoré vyžaduje § 176 ods. 2 Trestného poriadku. Z obsahu napadnutého uznesenia krajského súdu podľa sťažovateľa vôbec nevyplýva, z akých dôkazov krajský súd vychádzal, keď dospel k skutočnostiam, ktoré uvádza v odôvodnení vo vzťahu k dôvodom väzby, a rovnako z neho *„nie je zrejmé, ktoré skutočnosti majú preukazovať dôvodnosť útekovej väzby a ktoré skutočnosti majú preukazovať dôvody preventívnej väzby“*.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie a zistení stavu veci vydal tento nález:

„Základné právo

, štátneho občana

SR garantované podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 23 Tos/47/2016-401 zo dňa 25.5.2016 porušené bolo.

Základné právo [REDACTED]

[REDACTED], štátneho občana SR garantované podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 2 T/192/2015- 392 zo dňa 19.4.2016 porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 23 Tos/47/2016-401 zo dňa 25.5.2016 a uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica, č. k. 2 T/192/2015-392 zo dňa 19.4.2016 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

[REDACTED], štátnemu občanovi SR sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 15.000 EUR, ktoré je povinný Krajský súd v Trenčíne zaplatiť [REDACTED] do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti nálezu.

Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDACTED]

[REDACTED] advokátovi JUDr. Jánovi Súkeníkovi so sídlom Stred 60/55 Považská Bystrica vo výške 363,79 EUR do 15 dni odo dňa právoplatnosti nálezu.“

Výšku primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že okresný súd ani krajský súd sa pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby neriadili zásadou primeranosti, ktorá je vyjadrená v § 2 ods. 2 Trestného poriadku, a jeho obmedzenie osobnej slobody tak predstavuje neprimeraný zásah, ktorý trvá už takmer rok a pol.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením okresného súdu

Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07, tiež II. ÚS 602/2015). Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, preto musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (napr. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04, II. ÚS 372/08).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných

prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Keďže proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bol prípustný riadny opravný prostriedok – sťažnosť, právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu mal krajský súd v rámci opravného konania – konania o sťažnosti. Sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť a krajský súd o nej riadne rozhodol.

Ústavný súd preto nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v časti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením krajského súdu

V súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd považoval za potrebné v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, IV. ÚS 71/2012) najskôr poukázať na vzťah čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu k čl. 46 ods. 1 ústavy. Z obsahu čl. 17 ústavy vyplýva, že tento vo svojich ustanoveniach zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia, a to čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie „všeobecné“ ustanovenie, a to čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na skutočnosť, že ochrana práv a slobôd súvisiaca s rozhodovaním všeobecných súdov o zákonnosti väzby, resp. jej ďalšieho trvania spadá *ratione materiae* pod ochranu garantovanú prostredníctvom čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ktoré obsahujú

základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení (obdobne pozri III. ÚS 135/04, III. ÚS 108/06), ústavný súd odmietol sťažnosť v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd následne pri predbežnom prerokovaní pristúpil k preskúmaniu sťažnosti sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu.

Podľa sťažovateľa k namietanému porušeniu jeho práv napadnutým uznesením krajského súdu došlo z dôvodu, že sťažovateľ nemal možnosť oboznámiť sa s obsahom spisu od skončenia prípravného konania, nebol vypočutý pred rozhodnutím krajského súdu o jeho sťažnosti, nemal možnosť sa vyjadriť k skutočnostiam, na ktoré krajský súd pri rozhodovaní o jeho väzbe prihliadal, a z dôvodu, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia nevyplýva, z akých dôkazov krajský súd vychádzal, keď dospel k skutočnostiam, ktoré uvádza v odôvodnení vo vzťahu k dôvodom väzby, ani to, ktoré skutočnosti majú preukazovať dôvodnosť tzv. útekovej väzby a ktoré dôvodnosť tzv. preventívnej väzby. Sťažovateľ preto zastáva názor, že napadnuté uznesenie krajského súdu je nepreskúmateľné a nemá náležitosti, ktoré vyžaduje § 176 ods. 2 Trestného poriadku.

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Ústavný súd je zároveň oprávnený

a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby. Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

Ústavný súd stabilne uvádza k obsahu a podstate základného práva na osobnú slobodu, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

Z judikatúry ústavného súdu tiež možno vyvodiť, že z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže základné práva garantované v čl. 17 ústavy korešpondujú s právom vyplývajúcim z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07).

Krajský súd na neverejnom zasadnutí napadnutým uznesením v bode I zrušil podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uznesenie okresného súdu, v bode II podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a v bode III podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku účel väzby nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Krajský súd preskúmal podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je vzhľadom na okolnosti prípadu len čiastočne dôvodná. Podľa krajského súdu okresný súd dôvody zamietnutia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu uviedol len veľmi stručne, bez ich podrobnejšieho rozvedenia, najmä dostatočne neodôvodnil, prečo aj v tomto štádiu konania dôvody väzby naďalej trvajú, čím sa napadnuté uznesenie okresného súdu v tomto smere stalo nepreskúmateľným, a preto ho krajský súd v celom rozsahu zrušil a o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby sám rozhodol.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd sa aj v tomto štádiu konania stotožnil s existenciou skutočností odôvodňujúcich väzbu sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku k čomu uviedol: *„Z dôkaznej situácie vyplýva, že obžalovaný je osobou dlhodobo nezamestnanou, bez zdroja obživy. Nemá stále bydlisko, adresu na doručovanie písomností uviedol inú, zdržiavať sa mal bez prihlásenia v prenajatom byte, v ktorom malo dochádzať práve k trestnej činnosti. Navyše bol doposiaľ 6-krát súdne trestaný pre rôznu trestnú činnosť. Naposledy to bolo Okresným súdom v Žiline pod sp. zn. 9 T 26/10 dňa 07.11.2012 na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov, so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Z výkonu trestu bol podmiennečne prepustený dňa 29.07.2013 a bola mu určená skúšobná doba v trvaní 2 roky. Aktuálne mu za vinu kladeného skutku sa mal teda dopustiť v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia z výkonu iného trestu odňatia slobody. V ďalšom je potrebné uviesť, že Okresným súdom v Považskej Bystrici bol už dvakrát odsúdený pre drogovú trestnú činnosť, v jednom prípade to bolo pod sp. zn. 1 T 216/03 dňa 30.03.2004 na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 26 mesiacov, so zaradením*

do I. nápravno výchovnej skupiny. V druhom prípade to bolo pod sp. zn. 2 T 150/07 dňa 16.10.2007, na podmienený trest odňatia slobody v trvaní 2 roky, pričom sa v skúšobnej dobe neosvedčil, a výkon trestu odňatia slobody mu bol nariadený 24.07.2012. Z výkonu trestu odňatia slobody bol podmienenčne prepustený 29.07.2013.“

Krajský súd bol vzhľadom na uvedené toho názoru, že v prípade sťažovateľa „*ide o osobu s veľmi negatívnym osobnostným profilom, na ktorú ani doterajšie odsúdenia, a to aj za závažné trestné činy, nemali žiaden prevýchovný efekt a neodradili ho od páchania ďalšej, závažnej a spoločensky vysoko nebezpečnej trestnej činnosti. Všetky vyššie uvedené skutočnosti odôvodňujú obavu, že obžalovaný nakoľko je bez práce, stáleho príjmu na obživu a bez rodinných, resp. iných väzieb ujde, alebo sa bude skrývať, pretože mu hrozí vysoký trest, ako aj obavu, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti.*“.

Vo vzťahu k možnosti nahradenia väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka krajský súd dospel k záveru, že „*vzhľadom k osobe obžalovaného, jeho predchádzajúcemu životu, ale aj závažnosti trestnej činnosti kladenej mu aktuálne za vinu, na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, respektíve iným inštitútom Trestného poriadku nie sú u [REDAKOVANÉ] absolútne splnené zákonné podmienky*“.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, resp. že toto uznesenie je nepreskúmateľne, ústavný súd dospel k záveru, že táto námietka nie je opodstatnená. Podľa názoru ústavného súdu trvanie dôvodov väzby sťažovateľa krajský súd skúmal v rozsahu ich zákonného vymedzenia, väzobné dôvody odôvodnil konkrétnymi skutkovými okolnosťami a výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku nevykazuje znaky svojvôle. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedá požiadavkám, ktoré vyplývajú z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a z čl. 5 ods. 4 dohovoru pre rozhodnutia o väzbe. Napadnuté uznesenie krajského súdu ako celok pôsobí presvedčivo a nevyvoláva žiadne pochybnosti o správnosti prijatých záverov. Ústavný súd preto konštatuje, že krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil ústavne akceptovateľným spôsobom

a toto nevykazuje znaky arbitrárnosti, a preto nevidí dôvod, aby zasahoval do skutkových a právnych záverov krajského súdu.

Krajský súd sa podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal aj s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa porušenia jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorá spočívala v tom, že okresný súd mu napriek viacerým žiadostiam neumožnil nahliadnutie do spisu a o jeho žiadostiach nerozhodol.

Krajský súd v tejto súvislosti uviedol (námietka týkajúca sa porušenia jeho práva na obhajobu je v sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu v tejto časti obdobná, ako ju formuloval aj v sťažnosti pred ústavným súdom, pozn.): *„Citované state z rozhodnutia Ústavného súdu SR obsahujú právo na nahliadnutie do trestného spisu. Je zrejme, že pokiaľ by v prípravnom konaní pri rozhodovaní o väzbe uvedené právo bolo obvinenému upreté, jednalo by sa v danom prípade o závažné porušenie práva na obhajobu. Avšak v tomto konkrétnom prípade obžalovaný už oboznámený s výsledkami vyšetrovania bol, jeho obhajca navyše spis v konaní pred súdom niekoľkokrát študoval. Aj keď z obhajcovej požiadavky o nahliadnutie do spisu nevyplývalo, že toto chce v súvislosti s podaním žiadosti o prepustenie z väzby, nahliadnutie do spisu mu bolo umožnené v dňoch 16.02.2016, 07.03.2016 a dňa 15.04.2016 a následne na hlavnom pojednávaní dňa 19.04.2016 si podal obžalovaný žiadosť o prepustenie z väzby. Od posledného rozhodovania odvolacieho súdu vo veci boli vykonané len administratívno – procesné úkony, teda hlavné pojednávania, na ktorých sa obžalovaný zúčastnil, resp. bolo vo veci rozhodované, pričom všetky rozhodnutia boli obžalovanému aj doručené a zvukové záznamy z pojednávani boli obhajcovi poskytnuté. Odvolací súd hodnotil aj obsah toho, čo v súvislosti s rozhodovaním o väzbe bolo v priebehu celého konania pred súdom v spisovom materiáli zadovážené, pričom je potrebné uviesť, že žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli ovplyvniť zmenu tohto rozhodnutia neboli zadokumentované. Krajský súd preto dospel k záveru, že právo obžalovaného nebolo nijak závažným spôsobom narušené. Preto v tomto ohľade jeho sťažnostné námietky považoval za neopodstatnené.“*

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že nebol vypočutý pred rozhodnutím krajského súdu o jeho sťažnosti a nemal možnosť sa vyjadriť k skutočnostiam, na ktoré krajský súd pri rozhodovaní o jeho väzbe prihliadal, ústavný súd uvádza, že tieto pochybenia sťažovateľa nedosahujú takú intenzitu, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení jeho práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľ svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podal na pojednávaní 19. apríla 2016 po vyhlásení rozsudku, ktorým ho okresným súd uznal za vinného a uložil mu trest. Sťažovateľ svoju žiadosť odôvodnil v podstate tým, že dôvody väzby pominuli. Keďže okresný súd jeho žiadosť zamietol, sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť, ktorú následne prostredníctvom svojho právneho zástupcu aj písomne odôvodnil. Krajský súd o tejto sťažnosti rozhodoval na neverejnom zasadnutí.

Podľa § 302 ods. 1 Trestného poriadku neverejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa.

Podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku iné osoby sú z účasti na neverejnom zasadnutí vylúčené; pri rozhodovaní o väzbe má právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí aj prokurátor, obvinený a jeho obhajca; pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže predseda senátu účasť týmto osobám umožniť. Predseda senátu postupuje pri zabezpečovaní účasti prokurátora, obvineného a obhajcu podľa § 72 ods. 2...

Ako z už uvedeného vyplýva, obvinený a jeho obhajca síce majú právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí, avšak v prípade, ak všeobecný súd koná a rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, predseda senátu týmto osobám môže účasť umožniť. Všeobecný súd spravidla umožní účasť obvinenému a jeho obhajcovi na neverejnom zasadnutí, na ktorom sa koná a rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, vtedy, ak v danom prípade sa ich prítomnosť považuje za potrebnú alebo aj vhodnú. Teda je na uvážení všeobecného súdu po posúdení všetkých okolností dôležitých pre jeho rozhodnutie, či je nevyhnutná aj účasť obvineného a obhajcu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje na závery svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody namietaným rozhodnutím, postupom orgánom štátu, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, III. ÚS 138/02, IV. ÚS 1/2012, IV. ÚS 523/2012). Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu na jednej strane a sťažovateľom označenými základnými právami na strane druhej neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa obsiahnutými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2016